

„Edinost“

Izhaja dvakrat na dan, razun nedelj in praznikov, zjutraj in zvečer ob 7. uri. O ponedeljkih in po praznikih izhaja ob 9. uri zjutraj.

Naročnina znaša:

Obe izdani na leto . . . . . gld. 21.—
Za samo večerno izdanje . . . . . 12.—
Za pol leta, četrt leta in na mesec razmerno.
Naročnino je plačevati naprej. Na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Na drobno se prodajajo v Trstu zjutranje številke po 3 nvč. večerne številke po 4 nvč.; ponedeljske zjutranje številke po 2 nvč. Izven Trsta po 1 nvč. več.

EDINOST

(Večerno izdanje.)

GLASILO POLITIČNEGA DRUŠTVA „EDINOST“ ZA PRIMORSKO.

Telefon št. 870.

4 nvč.

V edinosti je moč!

Oglaš

se računajo po vrstah v petitu. Za večkratno naročilo s primernim popustom. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravištvo. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna se nahajata v ulici Carintia št. 12. Upravištvo, odpravištvo in sprejemanje inseratov v ulici Molin piccolo št. 3, II. nadst.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Godnik.

Lastnik konsorcij lista „Edinosti“.

Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu.

Brzovjavna in telefonična poročila.

(Novejše vesti.)

Dunaj 15. (Zbornica poslancev.) Justični minister pl. Ruber je odgovoril na več interpelacij. Med tem je nastal hrup, ker je poslanec Wolf kázal edno zaplenjeno številko lista »Ostdeutsche Rundschau« in kričal: »Ta konfiskacija je lopovstvo!«

Ministerski predsednik grof Thun je hotel, da se odgovori na interpelacije, katere je imel v rokah, priložijo stenografičnemu zapisniku, ne da bi se prej prečitani. Poslanec dr. Gross, dr. Hofmann-Wellenhof, Zeller in Bielhlovek so protestirali proti tej zahtevi ministerskega predsednika, rekši, da ministerski predsednik ni člen zbornice in torej nima pravice zahtevati, naj pride kaj v stenografični zapisnik. Potem, ko je še govoril poslanec Wolf, je predsednik izjavil, da odgovorov ministerskega predsednika na interpelacije ne sprejme v zapisnik, dokler ne bodo prečitani v zbornici. Na to je predsednik poklical Wolfa na red in rekel, da je isti ponižal čast zbornice.

Na to je sklenila zbornica preiti v podrobno razpravo o zakonu za uslužbenca, na kar je bila pretrgana seja.

Posl. dr. Kramar je rekel, da je zbornici dolžnost, da v ožigled zadnji čas toliko perečemu vprašanju o kartelih v trgovini z železom, zahteva reformo kartelov, istotako bi morala vlada poseči vmes radi carine na železo in je predlagal, naj se vse dotične predloge izroče socijalopolitičnemu odseku. Predlog se je vsprejel.

Poslanec Schönerer je predlagal, naj bode prihodnja seja jutri in sicer z dnevnim redom: Nadaljevanje razprave o uslužbenih. Predlog se je odklonil, prihodnja seja se je določila za torek, dne 20. t. m.

Poslanec Coronini je interpeliral radi odprave mestnih mitne v Gorici. — Na to se je zaključila seja.

Dunaj 15. (Gospodska zbornica.) Predsednik je naznanil zahvalo cesarjevo za izraženo udanost gospodske zbornice povodom petdesetletnice in je predložil sklepe zbornice poslancev, tičeče se zakona o lokalnih železnicah.

Zbornica je sprejela zakonski načrt glede varstva spomenikov in zakon o uravnavi Dunava na Niževavstrijskem ter je volila odbor, obstoječi iz 15 členov, ki se naj posvetuje o zakonu o lokalnih železnicah. Prihodnja seja bode v torek, 20. t. m. z dnevnim redom: zakon o lokalnih železnicah.

Budimpešta 15. Drugi podpredsednik zbornice poslancev, Kardos, je podal svojo ostavko.

Radi laških dopisov slovenskim občinam.

Poslanec Spinčić, Laginja in tovariši so bili dne 18. oktobra t. l. predložili interpelacijo, v kateri so tožili, da e. kr. namestništvo v Trstu tudi čisto slovenskim občinam v Istri pošilja le italijanske razglase.

Na to interpelacijo je odgovoril ministerski predsednik grof Thun kakor voditelj ministerstva za notranje stvari nastopno:

Stavbeni oddelek na namestništvu v Trstu je radi dobave gramoza (grušča) za državne ceste za dobo 1899—1901. sestavil potrebna razglasila o licitaciji in se je v tem, kar se dostaje oblike in jezika razglasil in tiskovin, ravnal po tem, kakor je bilo v navadi v prejšnjih letih.

Po običaju se je napis licitacije sam objavil v uradnem listu »Osservatore triestino« od 3. oktobra t. l. in sicer v nemškem, italijanskem, slovenskem in hrvaškem jeziku; razglasila pa, namenjena za javno obveščanje (»Avviso d'asta«), katerim sta bila pridejana skupni pregled in obrazec za ponudbo, so se po pomoti res izdala le v italijanskem jeziku.

Povodom dotičnih povprašanj, ki so jih gg. interpelantje že popred stavili do mene, sem že z

stara Vukovička se je smejala ter gladila z roko predpasnik.

Stari so se dogovorili, da po sv. Treh Kraljih bode svatba. Meni je bilo težko čakati toliko časa, a tudi moji mladi. Človeku je prav tako pri duši, kakor da se pripravlja na pot. Voz uprežen pred vratmi, pa od čebrenanja in odpravljanja ne moreš priti na voz. Nu, ko ni bilo drugače, potrpekla sva in štela dneve do Vseh Svetih, do Božiča, do novega leta. Zahajal sem dakako čisto v Črnomerec, a nikoli praznorok. Sedaj nesi Jagi kolač, sedaj najlepše jabolko, sedaj svilen trak. Jelica je rila kakor krt po vrtu, da vidi, kje je kako rudeče, debelo jabolko, kje-li sladka hruška, ter me vlekla pod drevo rekši: »Na, poglej! Lepa jabolka. Odtirgaj jih, nesi Jagici.« Niko je jemal iz čebelnjaka medu, pa daj Jagi. Mati je pripravljala vse, kar treba, a oče se je že pogodil s Kranjcem iz Prekrižja, da nam iztesa lepo sobico.

»Naj bosta sama«, je rekel starec, »imela bodeta si kaj pripovedovati«. Srečen sem bil tedaj, presrečen. Moj Bog! Bilo mi je, kakor da gledam v bodoče dneve kakor v čisto, jasno vodico, kateri vidiš do dna; duša mi je bila vedra in mirna, a povsod, povsod, za vsakim hrastom, za vsakim

naredbo od 29. septembra t. l. št. 6682/M. I. naložil namestniku, naj ukrene primerno, da se bode v bodoče izdatno izogibalo vsaki opravičeni pritožbi glede rabe hrvaškega, oziroma slovenskega jezika, in da se je zlasti ob vseh okolnostih držati načela, po katerem morajo oblasti z notorično hrvaškimi in slovenskimi strankami in občinami občevati v hrvaškem ali slovenskem jeziku.

Svojo naredbo od 5. novembra t. l. št. 8372/M. I. sem dal vnovič nalog, da se je strogo držati navodil, ki sem jih bil izdal upravnim oblastim v tem pogledu.

Ker je namestnik od tedaj že izdal primerne odredbe v tem zmislu in je pričakovati, da se ne ponove dogodki, slični onemu navedenemu od gospodov interpelantov, nimam povoda, da bi izdal kako posebno nadaljno odredbo radi dogodka, o katerem je govor sedaj.

O beneških Slovencih.

(Dopis v 3. številki »Slovenskega pregleda«).

Kakor navadno se je v naših šolah konecem vinotoka začelo poučevanje, namreč, jasneje povedano, v laških šolah, kajti mi Slovenci nimamo svojih šol. Navadne ljudske šole za oba spola, čisto nezadostno osnovane, z jedno, navadno žensko učeno šolo — to je vse naše kulturno bogatstvo. Te šole obiskujejo učenci in učenke tri leta; česa se nauči v tej dobi, lahko spoznamo, zlasti če pomislimo, da učenčki, ki ne umejo čisto nič laški, ne slišijo od učiteljice niti besedice slovenske. Šolski nadzornik, ki biva v Čedadu (Cividale), roti in grozi na vse načine, da bi se posvečeni šolski dom ne oskrnil z slovensčino. To je njegova edina skrb, za drugo se ne briga.

Jedino v Šempetru (sv. Peter) je petrazredna ljudska šola; v drugih slovenskih krajih je iščeš zaman — a je to prav za prav najbolj pametno, saj osnova šol itak ni za nič. Vsaj se nekaj prihrani s tem!

grmom sem videl samo Jago in zopet Jago. Ali ta človeška sreča, da, sreča! zamislil se je Ivica in si obrisal rokavom preko oči. »Pa naj mi kdo reče, da ni komu kaj usojeno —!«

Bilo je dva dni pred sv. Martinom. Predpoldne je stal moj oče pred hišo ter gledal, kaj se dela okolo hiše. Tudi jaz sem pristopil k njemu.

»Ivica«, mi je rekel, »poskoči k botru Vukoviču v Črnomerec, naj pride na sv. Martina k nam načet vino, a ti mati«, zakričal je v hišo, »zakolji mi za sv. Martina lepo gosko.«

Jaz sem poskočil v Črnomerec kakor čez plot, ter rekel Vukoviču, da je novo vino in kako dobro in da bi bilo greh, da ga ne pride načet, toda da bode lepše, če ne pride sam. To sem mu povedal na kratko. Jagici sem imel dakako govoriti več tega. Bilo je okolo poldneva, ko sem se vračal. Zakrenil sem z ceste v jarek in opazil, kako se je na našem dvorišču zbralo mnogo ljudstva. Čul sem tudi neki krik in vik. Mene je zabelo pri duši. Podvizal sem. Čim so me opazili od daleč, obrnili so vsi glavo proti meni. Kraj plota je stala Jelica, držè roke na licu, in je plakala gorško.

»Kaj ti je, Jelica?« sem vprašal brez sape.

PODLISTEK.

16

BARON IVICA

Spisal A. ŠENOVA.

Poslovenil Večeslavov.

»Samo, da tebi ta ženitba ne bode sila, mene ni treba siliti!« Tako je rekla jasno in glasno, zatem nagnila glavo in mi dala roko. Roka se je silno tresla. In spustila je drugo roko na mizo, in spustila glavo na roko, ter jokala se, jokala, da me je bolelo srce, a jaz, držè njeno roko, sem stal kakor kamen.

»Pa se nisi postila na Andrejevo?«

»In kako sem se postila«, je dvignilo dekle glavo in se nasmejalo skozi solze, »pa pogodi, koga sem videla v snu?«

»Mene?«

Jagica je pokimala z glavo, dala mi drugo roko in me gledala pobožno, kakor se gleda svetnike v cerkvi.

Sprovel sem jo pozneje domov.

»Sta-li preštela hruške?« je vprašal naju Vukovič.

»Pa kdo bi jih preštel«, nasmejaj sem se jaz. Jaga se je nekako skrivala od sramežljivosti, a

Pravi »fenomen« v Šempetru je žensko učiteljice, spojeno s konviktom, kjer se izobražuje letos kakih 60 gojenki, ki so z malimi izjemami skoro same Furlanke. Zavod se je ustanovil v Šempetru, da bi pripomogel k poitalijančevanju Slovencev. Domači občani pa niso nič kaj preveč navdušeni zanj, razven onih, ki imajo gmotno korist od njega. Slovensčini škoduje tem bolj, ker je z njim spojen tudi otroški vrtec.

Slovenecem, ki hočejo študovati, domače šole nič ne koristijo, ker če tudi so laške, se ne nauče italijanščine v njih. Zato so primorani, da vstopajo v furlanske šole. Z ljudskih šol prestopajo v državni gimnazij ali na tehniško šolo v Čedadu ali v Vidmu, ali pa na učiteljske v Saicile. Večina Slovencev pa se posveča duhovskemu stanu; v ta namen vstopajo v dobrourejeni nadškofijski gimnazij videmski, ki je spojen z bogoslovnicjo. Sedaj se izobražuje tam 25 Slovencev. Ni to mnogo, toda v naših razmerah dovolj. Lani so bili posvečeni trije bogoslovci, letos stopijo zopet trije v življenje, in tako moremo z upanjem zreti v prihodnost.

Treba priznati, da je tu usoda slovenske narodnosti glavno v rokah duhovnikov; ti jo morejo ohraniti, ti ji pa tudi morejo največ škoditi. Vsi drugi činitelji so proti nji, toda brez sodelovanja duhovščine jej ne morejo škodovati mnogo. Dočim skušajo vladni organi, kjer morejo, da bi zatrli slovensčino, duhovska oblast ne nastopa proti nji. Le v prejšnjih letih je nameščala v slovenskih krajih Furlane, ker je nedostajalo slovenskih duhovnikov; koliko škode je napravilo to, vidimo jako jasno v mnogih vaseh tarčentskih Slovencev, kjer se je v kratkem razširila furlanščina.

Slovensčina se ne poučuje nikjer niti v javnih, niti v zasebnih šolah. Toda duhovnikom je neizogibno potrebna. V poslednjih letih so se jeli pečati žnjo, zlasti zasebno, slovenski bogoslovci in duhovniki v obče, dobro se zavedajoči da brez nje ne bi mogli opravljati dolžnosti svojega stanu. To pa je vzbudilo kri vladnih odpadnikov in iredentovskega časopisja, ki je začelo strašno besneti proti »panslavistom« in slovenskim duhovnikom. Domnevali bi si po tem, da je napelo vse slovanstvo svoje sile in da je poslalo svoje prve straže med italiske Slovence. Vse njihove gore in doline da so preplavljene s panslavistiškimi mrežami; za vsakim grmom se skriva kozak; sleherni dan dohajajo celi vozovi prepovedanih knjig in časopisov, ruskih rubljev prihaja množica, da, skoro se boje, da vdere sam car v Italijo z brezštevilno vojsko novodobnih barbarov!

Koliko zlobe so si izmislili, koliko laži raztrosili po vsej Italiji in izven nje proti mirnim in po številu neznatnim italiskim Slovenem, katerim se niti ne dozdeva ne, da se kdo zanima za nje in razburja radi njih, niti da so postali kar čez noč tako slavni in nevarni. Stvar so umetno tako povečali in razširili, da se je v parlamentu nekoli-kokrat razpravljalo o njej, kjer so pretresovali, s kakimi sredstvi bi zavrnili slovanski naval! Žalibog,

Ali sirota ni mogla odgovoriti od težkega stokanja.

»Povej, kaj ti je, Jelica?«

»Joj! Joj!« je jecjalo dete skozi jok, »oče, oče, ne pride nikoli več! joj, joj! Oče je umrl.«

Vsa kri mi je šla v glavo, noge so se mi jele tresti, a mrzlica me je lomila, kakor da sedim v ledu. Ostavil sem dete, pobitel v hišo. Resnica, gospod, resnica! — — Pred hišo in v hiši so stale babe razjokane, po dvorišču je ležalo orodje razmetano, krave so gazile po vrtu. V sobi na klopi je sedela mati, naslanjaje glavo na okno, stokajoča tiho. Niko je čepel kraj peči, tiščed si oči s pestmi, preko katerih so curile goste solze; okna odprta, a na postelji, pokriti z belo plaho, je ležal moj dobri, dobri oče — mrtev« — —

O teh besedah se je tresel Ivica glas nenavadno, smotka mu je padla iz roke, in sklonjena glavo je bulil z očmi v zemljo preds-e.

»Zadela ga je kap«, je nadaljeval Ivica po odmoru, »zrušil se je za hišnim pragom kakor drevo. O sv. Martinu smo ga zakopali tam — v kotu — zakopali tudi mojo srečo. Da, da, dvaintridesetlet je temu, gospod. Sedaj je trebalo računati do drugih Treh kraljev, ker žalovanje in gosli ne gresta skupaj. (Pride še.)

da so se udeležili te gonje tudi nekateri domači Slovenci iz nizkih razlogov gmotne koristi.

Na predlog sovražnikov našega jezika je dala vlada razdeliti med šempeterske Slovence nekoliko tisoč zabavnih, poučnih in molitvenih knjig. Ljudstvo jako potrebuje takih knjig, toda ne v laškem jeziku, katerega ga ne ume, ampak v svoji materinščini. Da bi zadostili tem potrebam, skrbe domači duhovniki po možnosti za slovenske molitvenike. Tako so pred kratkim, v mesecu vinotoku, razdelili med mladino v Šempetru in okolici kakih 100 takih knjig. A bil je ogenj v strehi! Vladni hujskači in sovražniki našega jezika so zagnali tak vik in krik vsled tega ljudomilega čina, da so orožniki po hišah konfiskovali nedolžne molitvene knjižice! A zopet moram, žalibog, dodati, da so se tudi tega udeležili nekateri rojeni Slovenci!

Vsi ti nasprotni življi vedo dobro, da so Slovenci to skrajnosti lojalni (Mnogi menijo celo, da to škodi celo, ker vse preveč povdarjamo svojo lojalnost. Op. piel.) in najpokornejši in najmirnejši podaniki, kar so dokazali ob vsaki priliki. Tem bolj neumevno je počenjanje vlade proti njim. Vlada bi morala nepristransko opazovati vso stvar, zavrniti vse lažnive poročevalce in pomagati čisto zanemarjenemu in stiskanemu ljudstvu, ki je brez omike, brez kake neobrazbe, brez vse pomoči, kateremu revne šole ne prinašajo nikake koristi, četudi jih mora drago plačevati. Vlada bi morala vsaj nekaj storiti za blaginjo Slovencev, dati jim slovensko-laške šole, a nikakor ne poslušati krajevnih sebičnejšev, kateri delajo javno menenje sami záse in se drznejšo trditi o sebi, da so zastopniki naroda, ter ukazovati vladí, kaj naj stori, da bi bilo dobro, kar koristi — njim.

Na koncu moram še omenjati, da razven domačih nasprotnikov iz krajevnih laških listov mnogo klepečejo proti italiskim Slovenem laški listi v Gorici in v Trstu, in to iz samega sovraštva in maščevanja proti avstrijskim Slovenem ter brez kakeršnegakoli družega veljavnega vzroka. Je mnogo ljudi na svetu, kateri imajo jedini ta namen, da delajo krivico drugim, da na vse strani sistematiško z nogami teptajo prava in tlačijo tihe in mirne. Slovenci so tihi in mirni v polni meri, zato so kakor ustvarjeni za tarčo takim junakom. Kdaj pride dan resnice in pravice? Morebiti šele na sodnji dan v dolini Josafat; do tega časa sta nam morda usojena krivica in potlačevanje. Gorjé slabim in zapuščenim! Gorjé nam italiskim Slovenem, ki nimamo nikogar, ki bi nas ščítí! . . .

Politični pregled.

V Trstu, dne 18. decembra.

K položaju. Govoré o nezadovoljnosti, ki je zavladala med Jugoslovani zlasti s postopanjem naučne uprave, opaža »Information«: »Ako ne bode kmalu vidne spremembe v tem pogledu, nastopijo brez dvombe prav resne posledice«. To ni prvokrat, odkar se grof Thun baje opira le na desnico, da Jugoslovani zgublajo potrpljenje, a vsakokrat, čim se pojavlja plamen nezadovoljnosti, se pričenjajo — konference! Tako poročajo tudi sedaj, da so vsi trije načelniki naše »Zveze« konferirali grofom Thunom in vitezem Jaworskim in da je prvi vnovič — obljubil, da izpolni, kar je obljubil. Le to je šmenc, da mi nimamo ničesar od večnih obljub.

Kako resno je to vrenje med Jugoslovani, je razvidno iz tega, da praška »Politik« poklada našim poslancem na sree, naj potrpe in naj se ne prenačijo, češ, saj tudi Čehi morajo čakati se svojimi postulati. Ako se razbije večina, da bi ravno Jugoslovani imeli največo škodo. To je vse lepo govorjeno, in mi bi pritrdili temu, ako bi slavna vlada hotela svoje podrejene organe na Primorskem vsaj toliko na uzdi držati, da ne bi se dan za dnevom dogajala nova žaljenja radi stvari, ki so že stare in ki niso med onimi zahtevami, katere so slov. poslanci še le sedaj stavili do večine in vlade. Glej dogodke v Gorici! Tako večno drezanje mora provzročiti nervoznost, ki noče poznati več diplomatizovanja.

Odgovor Barzilai-u. Italijanski minister za vnanje stvari, Canevaro, se je požuril v večrajšnji seji komore, da odgovori na impertinence laškega poslanca in tržaškega beguna Barzilai-a.

Pa je bil način, kakor je ta mož govoril o notranjih stvareh tuje države, res tako nečuvén, tako nasproten korektnemu umevanju mednarodnega prava, da se nimalo ni čuditi, da se je podvzela previdna oficeijelna Italija, da hitro izbrise in pomaši mučen utis, ki ga je moral napraviti na ves svet ta najnovejši izbruh — neprevidne in odkritosrène neoficeijelne Italije.

Odgovor ministra Canevaro je zelo zanimiv in poučljiv, ker si je s kolikor toliko zdravega kriterija možno tudi iz te vladne izjave pridobiti spoznanje, da vsa divergenca mej oficeijelno in neoficeijelno Italijo se ne nanaša na stvar, ampak le na pota!!

Oglejmo si najprej, kako je Canevaro odgovoril Barzilai-u! Bistveno je govoril tako-le:

»Spoštovani Barzilai se je bavil obžalovanja vrednimi dogodki, ki so se vršili v Trstu minolega septembra. Kakor so velike naše simpatije in naše čustvovanje do prebivalstva onkraj meje, ki ima z nami isti jezik in isto rojstvo, vendar se ne moremo utikati v njih stvari, tem manje, ker tudi mi ne bi dopuščeni, da bi se druge vlade utikale v naše notranje stvari. Treba torej razlikovati med podaniki kraljestva italijanskega in Italijani, podrejenimi drugim državam. Ako bi ne razlikovali, storili bi slabo uslugo vsem Italijanom, ki žive v onih krajih. Iz poročil našega konzula in našega poslanika je posneti, da oblasti niso ni izzivale ni vsodbujale izgredov v Trstu. Res je, da je bilo divjaških in brutalnih činov, ki na srečo nimajo nobenega primera v naši deželi. Ako imamo pravico, da ta nasilstva prepučamo civilizovanemu svetu v obsodbo, se moramo pa mi izogibati vsakemu pretiravanju. Tam ni bilo ni mrtvih, ni ranjenih, materijalna škoda, storjena Italijanom iz kraljevstva, pa ne preseza 1500 gld. Ako v katerem slučaju policija avstrijska ni bila dovolj hitra in energična v vršenju svoje službe, pa je avstrijska vlada postopala tako ostro proti obtožencem in tako lojalno proti nam, da si moramo le častitati na tem vedenju našega zaveznika-prijatelja. Hvaležni moramo biti cesarju, da je, ne gledé na žalost, ki ga je zadela, osebno posredoval, da so se pravice Italijanom varovale popolnoma. Pridodati je še, da so bili krivci postavljeni pred sodišče in obsojeni v stroge kazni.«

Predno označimo, kar se nam vidi najzanimiveje na tej izjavi oficeijelne Italije, hočemo povdariti dvojno, ki nam kaže, ako je postavimo vsporedno, vse hinavstvo italijansko!! Canevaro pripoznava sam v zaključku svoje izjave, da na teh izgredih ni bilo ni jednega ranjenega ali celó mrtvega in da tudi materijalna škoda je uprav malenkostna (osebno ako ne pozabimo, na kolikih krajih so se vršile demonstracije — da so torej laški listi pretirali na upravpeklenski način) —, a je vendar povdarjal prav po farizejski: »Hvaljen Bog, da mi nismo taki!« ko je rekel, da ti dogodki nimajo primera v njih deželah!! To je rekel mož v hipu, ko so še v živem spominu dogodki od minolega maja, ki so se vršili po vsej Italiji in katerih vandalizem je bil tolik, da se je na teh dogodkih zgražal ves svet in je Italija porabila vso drakonično strogost izjemnih odredob, da je udušila to uporno gibanje! Tako govoriti v očígled dogodkom, ki so se vršili pred vsem svetom, more pač le — italijanska prav!

Kar je govoril gospod Canevaro o nedopustnosti utikanja v notranje stvari druge države, je pravilno, ne zasluži pa nikakega posebnega priznanja ravno zato, ker je umevno samo ob sebi in ker ni smel govoriti drugače. To bi hoteli videti državnika, ki bi rekel javno v parlamentu: mi hočemo kršiti mednarodno pravo, mi hočemo izzivati?! Na kaj tacega ne bi mogla molčati niti avstrijska dobrodušnost!! Canevaro je govoril kakor diplomat, ki ne razkriva svojih misli, ampak — manevrira raje, da vzdržuje navidezno korektnost svojega postopanja. Zato pa temu delu Canevarovega odgovora ne pripisujemo nikake važnosti, kakoršno pa pripisujemo onemu, o čemer je italijanska ekseleuca modro — molčal!!

Barzilai je v svojem govoru apostrofiral ministra, da-li se zaveda svoje dolžnosti do obrambe pravice in koristi italijanske dežele — v avstrijskih pokrajinah. Gosp. Canevaro ve gotovo, kakor vemo

mi, da Barzilai ni mislil le na »simpatije« sorodstva, ampak da je hotel povdarjati »pravice« Italije in da je hotel italijansko vlado opozarjati na nje »dolžnost«, da ob misli na »sredstva« svoje politike ne pozabi na »zaključek« istej!! In ta zaključek naj bi bil seveda: priklopljen je teh pokrajin k — Italiji!! Ves svet umeje tako ekspertoracije Barzilai-eve in za to je bila dolžnost Canevariju, natočiti čistega vina irredentoveu in vsemu svetu. Toda Canevaro je molčal in je s tem pripoznal, da oficijelna in neoficijelna Italija hoditi različna pota, ali — proti istemu cilju!

Položaj na Ogorskem. Znamenja kažejo, da je Banffyja vlada vjela v svoja jadra nekoliko ugodneje sapo. Iz Budimpešte poročajo namreč, da se je pričelo nekako gibanje po dotičnih volilnih okrajih proti onim liberalnim poslancem, ki so ostavili Banffy-a in vladno stranko. Tudi takozvano lex Tisza, ki naj reši vlado, ako bi ogerparlament ne hotel rešiti nagodbe, je že podpisalo 241 poslancev, mu je torej — z ministri vred zagotovljena večina 80 glasov, ne vštévši Hrvatov, ki se — po stari in lepi tradiciji — gotovo pridružijo večini.

Domače vesti.

O imenovanju direktorja carinarskega urada. Včeraj smo priobčili pod zaglavjem »Iz uradniških krogov« dopis, o katerem smo pripomnili takoj, da prepuščamo odgovornost gg. dopisnikom. Danes nam nam pa je reči svojo misel o tem vprašanju in sicer: da imamo tehtnih pomislekov proti nazorom dopisnikov glede potrebne kvalitete osebe, ki naj se imenuje na to mesto.

V prvo je naše menenje — nasprotno onim gg. dopisnikov — to, da na tako mesto mora biti imenovan jurist! Tako tendenco izvaja dosledno tudi državna uprava, ki v zadnjih letih na takih vodilnih mestih nadomešča nejuriste z juristi. Ni misliti torej, da bi sedaj bil imenovan na mesto prejšnjega voditelja carinarskega urada, sedanjega dvornega svetnika Zimmermanna, nejuristi. To bi bil anakronizem in ako bi mi zagovarjali kaj takega, bi se nam lahko očitalo, da ne umemo zahtev sedanjega časa. Tudi ne moremo pritrjati menenju dopisnikov, da bi jurist sedel na mestu vodje le kakor novinec ter da bi mu trebalo nekaj let za praktično izvežbo. Najbolji izgled imamo na gg. Schusterju in Zimmermannu, ki sta, dasi jurista, bila na svojem mestu tudi v carinarsko-strokovnem obziru.

Druga zahteva, specijelno naša slovenska, pa je in mora biti povsodi, da morajo vsi uradniki na Primorskem, in to še posebno voditelji uradov, biti vešč i našemu jeziku. Mi ne moremo in ne smemo priporočati nikogar, ako ne odgovarja tej zahtevi, če tudi mu sicer ne bi mogli ničesar prigovarjati! Mi gosp. Kurzu ne odrekamo onih dobrih lastnosti, katere mu pripisujejo gg. dopisniki, toda tudi o njem nam mora veljati ono, kar smo napisali gori! Mi vemo, da imamo med finančnimi uradniki takih, ki odgovarjajo obema zahtevama in dokler imamo takih, ne moremo priporočati drugih. Na vsaki način, držeči se svojega načela, moramo zahtevati vedno in vedno, da se ne nastavljajo uradniki, ki ne poznajo našega jezika v besedi in pisavi!

Jednakopravnost na magistratu. Pred malo dnevi je šel neki okoličan na mestni magistrat, kjer je zahteval, naj zamenjajo laški »Ordine di pagamento per la tassa militare«, s takim v slovenskem jeziku.

Ko je prišel do oddelka za vojaške stari, je potrkal in odprl vrata pozdravom: Dober dan! Zahteval je seveda v slovenskem jeziku. A v odgovor je vdobil od dotičnih uradnikov: Kva no ši parla ščavo, kva že una kančelerija per parlar la lingua italiana«. Okoličan: »Jaz vas ne umem!« Uradnik: »mi no kapišo ščavo, ande vija de kva!« Te besede odurnega uradnika so napravile primeren utis na okoličana, kajti razžalile so njega in slovensko narodnost. Možu ni šlo v glavo, da bi bili mi jednakopravni samo o plačevanju davkov in dajanju v vojaške.

Naš okoličan se je odrezal: »Prosim gospod, vi razumete slovensko kakor jaz! Zakaj torej ne govorite slovensko, kakor ste govorili pred osmimi

leti z menoj?« Uradnik: »Ma mi no kapišo e no parlo ščavo, gave kapi?!« Okoličan: »Gospod, le počasi z »ščavi«! Ako me ne poznate, se utegnemo spoznati na drugem mestu! Mar je to italijanska kultura magistratnih uradnikov?! Pa še od vas, ki ste Slovence po rodu?! Jaz sem avstrijski državljani, ki pošteno plačujem svoj davek v denarju, četudi ne v krvi. Tukaj pa, na uradu, namenjenem za vojaške stvari, zaničujete mene in narod moj, ki daje vojakov prav tako kakor Nemei in Italijani. Protestoval bodem na namestništvu proti vašemu postopanju in zahteval bodem, da se bodo nam okoličanom pošiljali odslej v slovenskem jeziku ti opominski listi za vojaško takso«. In glej čudo: po teh besedah je okoličanu magistratni uradnik spregovoril par besed v čisto slovenskem jeziku! A čujte, v slovenskem jeziku je rekel, da ne ume slovensko! Okoličan na to: »Znate, ali nočete, že vemo zakaj?!« Uradnik: »Mi no go dito ščavo, mi go dito slavo!« Okoličan: »Ni res! Sedaj ste se začeli bati«. Po tem glasnem razgovoru je privrelo iz bližnjih pisarn mestne palače več gorkih apostolov italijanske kulture, a dotični uradnik je poklical — mestnega stražarja, da odstrani okoličanskega sitneža!

Okoličan pa je izvršil, kar je zagrozil: šel je na namestništvo ter je napravil utok zoper označeno postopanje magistratnih uradnikov celó v vojaških stvareh! Podgričansky.

Kje so prijatelji učiteljem?! Iz povsem zanesljivega vira smo izvedeli, da so laški gospodje v deželnem zboru istrskem sklenili, da odslej načelno ne bodo dovoljevali nikakih podpor učiteljem, da neprivole v gradnjo nobene nove šole več in da ne zistemizujejo nobenega učiteljskega mesta ter da se bodejo najodločneje upirali vsaki zahtevi vlade v tem pogledu!

Toda treba prav umeti ta sklep, tako namreč, da bode služil v pretvezo, da slovanski učitelji ne bodo dobivali načelno ničesar, italijanski pa »izjemno« in — pod roko — vse!! So-li tudi temu krivi naši poslanci?!

Dvojna mera. »Der Süden« piše: Trojica slovenskih domoljubov v Št. Vidu na Koroškem so poslali nekemu znanou dopisnic, na katerih je bila naslikana slovenska trobojnica z utisnjenimi verzi: »Orodje v desni, v levi meč — svoj dom gradimo si boreč«. — »Vsakemu svoje! Slovenci, ne udajmo se!« Ti verzi, izišli iz čutstva pravičnosti Slovencev, so tako razjezili nemškunarodne uradnike na pošti v Št. Vidu, da so poslali dopisnice odpošiljateljem istih nazaj z opombo »Öffentliche Karten politisch-demonstrativen Charakters sind verboten« (Odprte karte politično-demonstrativnega značaja so prepovedane.) Ravnoista pošta pa brez zadržka dostavlja dopisnice, na katerih se propagira nemškonaacionalna ideja v podobi in besedi!

Pri sv. Ivanu bode dne 18. decembra »Božičnica«. Vabljeni so stariši in sploh prijatelji mladine. Želeti bi bilo, da se občinstvo svetoivansko v velikem številu udeleži te otroške veselice, in se prepriča samo, kako razviti so, in kako slovensčino govorijo ti otroci, ki zahajajo v ta vrtee. Po tem bi se morda prepričali sami, da je še vse premalo zanimanja in agitacije zanj. Obdarovani bodo otroci se suhim sadjem, pomarančami in jabolkami, katere daruje tržaška ženska podružnica.

Iz Dutovljanske občine nam pišejo dne 14. decembra t. l.: Dan jubileja Njegovega Veličanstva cesarja dne 2. decembra t. l. se je praznoval slovesno tudi pri nas. Ob 8. uri zjutraj je čast. g. Anton Kunn daroval sv. mašo, popoldne je bila božja služba ob 2. urah. Ta dan se je vzdržalo ljudstvo vsega dela, gospod župan I. Vrabeč pa je ob posredovanju podžupanov razdelil spominke svetinjé doslužnim vojakom.

Popoldne proti večeru je imelo občinsko starašinstvo ukupen obed.

O tej priliki omenjam, da je gospod Luka Tavčar iz Godenja hšt. 8. odprl svoja dva kamekoloma in izdeljuje vsakovrstna klesarska dela iz lepega kraškega marmorja. G. Luka Tavčar je izvežban klesar in pošten mož. Bil je poslovojem pri onem Sorentiniju, o katerem je trdil »svoječasno »Piccolo« da podpira slovenske delavce na škodo Italijanov. No, zdaj pa bodo naši delavci imeli dovolj dela pri L. Tavčarju in jim ne bo treba iskati dela pri ptujcu.

Za »Božičnico« so darovali: Monsig. Č. 50 K, mons. F. 10 K, Dr. I. 4 K, č. g. Furlan 10 K, č. g. Normali 10 K.

Odmev z razprave proti Devincem. Včeraj se je vršila na tukajšnjem sodišču razprava proti 18-letnemu krojaču Ivanu Arzonu, zatoženemu radi goljufije, storjene s tem, da je krivo pričal. Pred sodnikom v Tržiču je namreč obdolžil gosposodičini Plesovi in gospod. Scholz, da so kričale »Doli z Lego!«, dočim je na razpravi preklial to svojo izpoved, ker — kakor je rekel včeraj — ga je vest pekla. Sodišče mu je prisodilo 4 mesece ječe.

Umor. Sinoči okolo 7. ure je neki nepoznan človek dal iz ljudske kuhinje v ulici Androna Fontanella poklicati žensko, ki je ravno delila polento. Kakih 20 minut pozneje je neki deček v ulici delle Senole israelitiche našel isto žensko ležati v svoji krvi. Terezina De Matteo, rojena Del-piero, 29-letna čedna ženska, je stanovala v ulici Crosada št. 9; kuhinja v Androna Fontanella je last njenih starišev. Okolo nesrečnice se je takoj nabralo mnogo ljudij. Terezina je še živela, toda bila je brez zavesti. Prenesli so jo v vežo bližnje hiše. Nesrečnica je bila težko ranjena na glavi, levo uho je bilo skoro popolnoma odrezano; drugo smrtno, 4 cm dolgo rano je imela na prsih, morilno orodje jej je predrlo sree in pluća. Med tem je dospel zdravnik rešilne postaje, ki jo je obvezal. Na to so jo prenesli v bolnico.

V bolnici je živela še nekaj minut, potem je izdihnila.

Mož Terezine De Matteo je bil pred nekaj časa izgnan iz Trsta in ker so ga pred kratken videli zopet v Trstu, se sumi, da jo je umoril on.

Gg. sotrudnike prosim, naj svoje dopise, namenjene za »Edinost«, adresujejo **le na uredništvo** in nikakor ne več na mojo osebo.

M. Cotič.

Koledar.

Danes v petek 16. decembra: Kvatre, Albina (Zorka), m. Jutri v soboto 17. decembra: Kvatre, Lazar, škof; Berta.

Solnčni:	Lunni:
Izhod ob 8. uri 7 min.	Izhod ob 9. uri 52 min.
Zahod „ 3. „ 44 „	Zahod „ 6. „ 17 „

Ta je 51. teden. Danes je 349. dan tega leta, imamo torej še 15 dni.

Različne vesti

Kako nastajajo senzacionalne novice. Neki francoski humoristični kronik, sourednik »Figara«, je z ozirom na Dreyfusovo afero napisal naslednji prizor: — Urednik poročevalcu: »Nadejam se, da mi jutri prinesete kako senzაციjo«. — Poročevalec: »Zelo rad, ali odkod naj jo vzamem?« — Urednik: »Čudno vprašanje! Odkod neki kakor od preiskovalnega sodnika. Občinstvo hoče vedeti, kaj se tam dogaja«. — Poročevalec: »To je res, ali jaz ne vem ničesar novega«. — Urednik (ogorčen): »Kako da ne veste nič novega?« Poročevalec: »Ker nikdo ne ve ničesar«. — Urednik: »Torej vi menite, naj bi jaz napisal to našim naročnikom. Naročniki hočejo vedeti vse natančnosti in senzacionalne novice, a vi jih morate izvedeti jutri. Ako pa ne morete tega, tedaj nimate potrebne sposobnosti. Ali ste bili danes na sodišču?« — Poročevalec: »Da«. — Urednik: »In kaj se govori tam?« — Poročevalec: »Ničesar«. — Urednik: »Sedite in pišete. (Diktira): »Vesti, katere smo prejeli danes na preiskovalnem sodišču, so take, da smo v stanu pisati o njih le največo rezervo. V sled tega se moremo samo dotakniti stvari in smo prepričani, da bodo čitatelji umeli čitati tudi med vrstami«. (Poročevalec): Čitatelju se zelo laska, ako se mu reče, da je sposoben uganiti tudi nejasne stvari. Ali niste nikogar videli na sodišču?« — Poročevalec: »Videl sem g. Athalina«. — Urednik: »Kaj je počel tam g. Athalin?« — Poročevalec: »Ravnokar je nesel svoj žepni robee k nosu«. — Urednik: »Pišite dalje: Na vse mogoče načine so komentira dejstvo, da je bil gospod Athalin silno uzrujan in bled, ko je odhajal iz sodne dvorane. Potegnil je svoj žepni robee in ga tresoč roko nesel k obrazu. Misli na ono priznanje, katero je slišal tam, so ga omamile popolnoma. Uverjeni smo, da se ne bo de mentovalo to dejstvo, a mi bomo nadaljevali jutri svoja odkritja«. — Glejte prijatelj, tako se pišejo novice«.

Zakon proti nesramnemu petju. Iz Bruselja se poroča, da je justični minister v zbornici predložil zakonski načrt, po katerem se pevanje nesramnih pesmij v navzočnosti otrok, starih menj od 16 let, kaznuje zaporom od 1 do 3 mesecev, ali z denarno globoko od 100 do 1000 frankov.

Brzobjavna in telefonična poročila.
(Zadnje vesti.)

Praga 16. »Narodni Listy« javljajo, da so diference, navstale med Jugoslovani in vlado, poravnane po prizadevanju viteza Javorskega.

Praga 16. »Hlas Naroda« se poteza na uvodnem mestu najtopleje za sporazumljenje med obema narodoma na Češkem, sklicuje se na najnovejši izrek Riegrov, ki je najtopleje priporočal sporazumljenje. Rečeni list izvaja, da so odnosi na Češkem v sedanji obliki nevdržljivi, ter pravi, da naj bi se na češki strani napravil začetek za sporazumljenje. Geslo naj bi bilo: Nikakega trganja dežele, lojalno priznanje enakih pravic, jednako lojalno varstvo obema narodnostima v zmislu samodoločbe v kulturnih in narodnih stvarih.

Dunaj 16. »Wiener Zeitung« javlja: Ni. Veličanstvo cesar je dovolil da se na lastno prošnjo odpokliče poslanik v Petrogradu, prine Liechtenstein, ter mu je zajedno izrekel priznanje in zahvalo.

Madrid 16. Maršal Blanco se je povrnil s Kube na Špansko in ga danes pričakujejo v Madrid. Istotako pričakujejo iz Pariza senatorja Montero-Rios predsednika španske mirovne komisije. Montero Rios prinese seboj mirovno pogodbo.

Berolin 16. Wolfova pisarna javlja, da je nemški poslanik na Dunaju, grof Eulenburg, ki je bil včeraj na svojo prošnjo vsprejet od cesarja, izročil istemu pismo cesarja Viljelma.

London 16. Angleško-kavkazka Boil & comp. je priredila včeraj banket na čast ruskemu finančnemu komisarju Tatiščevu. V svojem odgovoru na napitnico carju Nikolaju je izjavil Tatiščev, da so prijateljski odnosi med Anglijo in Rusijo bistveni pogoji svetovnega miru. Govornik je konstatiral zadovoljstvom, da merodajne osebe v Angliji priporočajo prijateljsko zблиžanje z Rusijo.

FILIJALKA
c. kr. priv. avstrijskega kreditnega zavoda
za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vrednostnih papirjih na	V napoleonih na
4-dnevni izkaz 2 1/4%	30-dnevni odkaz 2 9/10%
30- " " 3 1/4%	3-mesečni " 2 1/2%
	6- " " 2 1/2%

na pisma, katera se morajo izplačati v sedanjih bankovcih avstrijske veljave, stopijo nove obrestne takse v krepost z dnem 24. junija, 28. junija in odnosno 20. avgusta t. l. po dotičnih objavah.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2%, na vsako svoto. V napoleonih brez obresti

Nakaznice

na Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kako v Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Sibirij, Inomost, Czovec, Ljubljano, Line, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, brez troškov.

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov proti odbitku 1% provizije.

Inkaso vseh vrst pod najumestnejšimi pogoji.

Predujmi.

Jamčevne listine po dogovoru. Kredit na dokumente v Londonu, Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po jako umestnih pogojih.

Kreditna pisma na katerokoli mesto.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlati ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi. Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijansk v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem kursu.

TEODOR SLABANJA
srebrar

ulica Morelli 12 v GORICI ulica Morelli 12

priporoča prečistiti dnhovščini in cerkvenim predstojnikom svojo delavnico za izdelovanje cerkvene posode in orodja. Staro blago popravi, pozlati in posrebrni v ognju po najnižji ceni. Da si pa zamorejo tudi bolj revne cerkve naročiti cerkvenega kovinskega blaga, olajšuje jim to zgoraj omenjeni stem, da jim je pripravljen napravljati blago, ako mu potem to izplačujejo na obroke. Obroke si pa preč. p. n. gospod naročevalec sam lahko določi.

Pošilja vsako blago poštnine prosto!

PAPIR

se proda pod jako ugodnimi pogoji. Več se izve v našem upravnistvu.

„EDINOST“

večerno in zjutranje izdanje se prodaja, razun v drugih navedenih tobakarnah, tudi na južnem kolodvoru.

Po vseh tobakarnah
dobite ravnokar izšlo povest
Čuvaj se senjske roke!

Velja 35 nvč.

Varstvena znamka: SIDRO.

LINEMENT. CAPSICI COMP.

iz Richterjeve lekarne v Pragi

priporočano izvrstno, bolečine blažeče mazilo dobiva se po 40 nvč., 70 nvč. in 1 gl. po vseh lekarnah. Zahteva naj se to

splošno priljubljeno domače sredstvo

vedno le v originalnih steklenicah z varstveno znamko „sidro“ iz Richterjeve lekarne ter vzame previdnostno samo steklenice s to varstveno znamko kakor originalni izdelek.

Richterjeva lekarna pri zlatem levu v Pragi.

Pri 4 letnih časih

Barriera vecchia št. 7

Prilika za praznike in novo leto. Velika zaloga zimskih ogrinjal (šjalov) v vseh barvah po gl. 3.60 in gl. 1.20 Zbirka frštanja v raznih risanjih od 20. 30 in 37 nvč. Možke srajce bele in barvane od 90 novč. naprej. Majice iz pliša za gospe po 65, 75 novč. in več samo v prodajalnici

Pri 4 letnih časih

Barriera vecchia št. 7

Slovenke pri sv. Jakobu, pozor!

V ulici S. Marco št. 19 je

nova pekarija - prodajalnica,

katera ima na prodaj svež kruh, razne moke za fino in navadno pečivo, izborno maslo, frišno in kuhano, in raznošarne sladkarije po navadnih cenah. Sprejema domači kruh v peko. Naročeno pošilja se tudi na dom.

Priporoča se osobito slovenskim materam za pogosto obiskovanje, udani

Florijan Kompara.

Zavod za uniformiranje in civilna krojačnica
Fraňa Jiras
ulica Caserma 9 — v Trstu — ulica Caserma 9
Priporoča se
za napravo uniform in civilnih oblek.
Postrežba poštna.
Zaloga vseh vrst za uniforme po tovarniških cenah.

Prodaja dalmatinskih vin

na malo in debelo

(lastnega pridelka iz Jesenica pri Splitu)

Filipa Ivaniševića

v Trstu, via Carintia št. 22.

Podpisani si usoja naznaniti slavnemu občinstvu, da je odprl svojo na novo in okusno urejeno

brivnico

v Škednju, v lastni hiši št. 215.

Priporoča se svojim rojakom za mnogoštevilno obiskovanje ter jamči postrežbe v popolno zadovoljnost v vsakem obziru.

Zahvaljuje se v naprej beleži udani

B. Godina p. d. Ban.

100 do 300 gl.

zamorejo si pridobiti osebe vsakega stanu v vsakem kraju gotovo in pošteno, brez kapitala in rizika vrazpečevanjem zakonito dovoljenih državnih papirjev in srčk. Ponudec pod naslovom Ludwig Oesterreicher v, Budimpešti, VIII Deutschegasse 8.

Pomladansko zdravljenje.

ZDRAVLJENJE KVI

Čaj „Tisočerni cvet“ (Milleflori).

Čisti kri ter je izvrstno sredstvo proti onim slučajem, če peče v želodcu, kakor proti slabemu prebavljanju in hemoroidam. — Jeden omot za ozdravljenje stane 50 nvč. ter se dobiva v odlikovani lekarni PRAXMARER „Ai due Mori“ v TRSTU, veliki trg.

Tudi za 55 nvč. v markah dopolnje se franko.

URAR

sposoben v popravljanju vsakovrstnih ur, se priporoča sl. slovanskemu občinstvu Trsta in okolice.

Friderik Colja,

raznašalec „Edinosti“ in vratar,
Via Solitario št. 8.

Svetovna kolesa

amerikanski originali

TRIBUNE IN ARENA

odlikovana v vseh državah na kontinentu radi elegance, točnosti in vstrajanja, prodaja se izključno le pri glavnem zastopniku

ANTONU SKERL V TRSTU,

Via S. Lazzaro št. 6, nasproti palače Salem.

NB. Navadna kolesa prodajajo se proti 2-letni garanciji, ročaj in pritikline po želji kupca.

Mehanična delavnica

za vsakovrstno popravo koles in šivalnih strojev.

CENE ZMERNE.

CENE ZMERNE.